

Jedźmy razem

Ani się obejrzelismy, a minęła zima i rozpoczęła się wiosna. Na razie co prawda kalendarzowa, ale coraz więcej oznak wskazuje, że nadchodzi i ta klimatyczna. Wraz z wiosną rozpoczęły się nasze prace modernizacyjne i remontowe. Pierwsze rozpoczęte zadanie „Zintegrowanego projektu modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego” to przebudowa infrastruktury tramwajowej wzdłuż ul. Niedurnego w Rudzie Śląskiej. Prace rozpoczęły się 20 marca br. i wiąże się z nimi zmiana organizacji ruchu tramwajowego w rejonie robót. Więcej szczegółów na temat tego przedsięwzięcia znaleźć można na 3 stronie.

Ponadto publikujemy m.in. rozmowę z dr. Rafałem Świerczyńskim, prezesem Zarządu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego SA w Krakowie na temat specyfiki transportu publicznego w tym mieście. W nowym cyklu promującym turystykę miejską - „Spacer po regionie” - przedstawiamy Gliwice jako miasto trzech wyznań. Jakich? Zachęcam do lektury.

Klub Miłośników Transportu Miejskiego w Chorzowie Batorym upamiętnił pięćdziesięciolecie służby wagonu 308. Pojazd typu 13N od 4 marca 1967 roku kursował po warszawskich torach, a we wrześniu 2013 roku powrócił na Śląsk i stał się czynnym pojazdem historycznym. Z okazji jego jubileuszu, 4 marca br., zorganizowano okolicznościowy przejazd po zakamarkach śląsko-zagłębiowskiej sieci tramwajowej. Obok relacji z tego niezwykłego przejazdu przedstawiamy także sprawozdanie z turnieju piłki nożnej o Puchar Prezesa Tramwajów Śląskich.

Wiosna niesie ze sobą zmiany, również w Tramwajach Śląskich S.A. o czym na pewno szerzej napiszemy w następnym numerze Silesia Tram News, który ukaże się z końcem kwietnia, zatem po – zbliżających się bardzo szybko – Świętach Wielkanocnych. Na świąteczny czas wszystkim Państwu życzę nieco zadumy nad wpływającym czasem, ale i radości z tego, co minęło oraz tego, co przed nami.

Tadeusz Freisler
Prezes Zarządu Tramwaje Śląskie S.A.

Zdrowych, spokojnych
Świąt Wielkanocnych,
pełnych wiary, nadziei i miłości
oraz radosnych chwil
w rodzinnym gronie
przy świątecznym stole

zyczą
Tramwaje Śląskie SA

SILESIA
TRAMNEWS

Wydawca:

Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 105/2, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior
Redaktor wydania: Andrzej Zowada

Druk:

POLSKA PRESS Sp. z o.o.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Rozpoczęły się prace w Rudzie Śląskiej

W poniedziałek, 20 marca br. rozpoczęła się realizacja pierwszego zadania w ramach projektu inwestycyjnego współfinansowanego przez Unię Europejską. Tego dnia rozpoczęły się prace przymodernizacji torowiska wzdłuż ul. Niedurnego w Rudzie Śląskiej, co wiąże się ze zmianami na linii nr 9.

W wyniku postępowania prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego, wykonawcą zamówienia została wybrana firma TOR-KRAK Sp. z o.o. Umowę strony podpisały 16 lutego 2017 r. i od tego dnia wykonawca ma 8 miesięcy na realizację zadania. – Przekazanie placu budowy nastąpiło 9 marca, a w kolejnych dniach przygotowywany był m.in. projekt organizacji ruchu w rejonie prac. Zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami wykorzystujemy tu tramwaje dwukierunkowe, a na wyłączonym fragmencie linii nr 9 zapewniona jest komunikacja autobusowa – zaznacza rzecznik Tramwajów Śląskich S.A. Andrzej Zowada.

Przebudowa torowiska tramwajowego wzdłuż ul. Niedurnego obejmuje odcinek od ul. Hutniczej do ul. Grochowskiej. To 900 metrów jednotorowej linii wbudowanej w jezdnię. W związku z rozpoczęciem prac od poniedziałku 20 marca 2017 r. nastąpiły zmiany w organizacji ruchu tramwajowego:

- tramwaje linii nr 9 kursują w relacji: Bytom pl. Sikorskiego – Ruda Śląska Chebzie pętla;
- uruchomiona została linia nr 10 kursująca na trasie: Chorzów Rynek – Ruda Śląska Wirek

Zdjęcia: Marcin Balanda

Grochowska (przystanek tymczasowy przed miejscem prac). Linia jest obsługiwana taborom dwukierunkowym typu Moderus Beta (popularny Skarbek) i typu Pt-8 (popularny Helmut);

- zmianie uległy rozkłady jazdy linii nr: 6, 7, 13, 14, 16, 19, 20, 33, 43 i 49;
- uruchomiona została przez KZK GOP autobusowa komunikacja zastępcza. Linia oznaczona jako T-9 kursuje na trasie: Wirek Kopalnia Pokój – Ruda Śląska Chebzie Dworcowa – Ruda Śląska Chebzie Dworzec z częstotliwością co 20 minut.

Przebudowa infrastruktury tramwajowej wzdłuż ul. Niedurnego w Rudzie Śląskiej to pierwsze rozpoczęte zadanie „Zintegrowanego projektu modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego”, który współfinansowany będzie przez Unię Europejską. Wartość tego zadania to niespełna 3,9 mln zł netto.

(red)

Tańsze karty niespersonalizowane!

Od 20 marca br. pasażerowie płacą mniej za wydanie karty niespersonalizowanej. Kaucja zwrotna wynosi 5 zł.

Karty niespersonalizowane wydawane są we wszystkich punktach obsługujących ŚKUP (Punkty Obsługi Klienta, Punkty Obsługi Pasażera, Stacjonarne Automaty Doładowania) bez dodatkowych formalności. Przy pobraniu karty pasażer musi opłacić koszt kaucji zwrotnej. Od 20 marca kwota kaucji uległa zmianie. Za wydanie karty należy uiścić kwotę w wysokości 5 zł (a nie jak dotychczas 20 zł). W przypadku gdy karta nie będzie już potrzebna, pasażer może dokonać jej zwrotu w Punkcie Obsługi Klienta. Warunkiem otrzymania zwrotu wpłaconych pieniędzy jest przedstawienie dowodu zakupu karty.

Wybór tego rodzaju karty zapewnia dostęp do wszystkich podstawowych funkcji, takich jak: elektroniczny bilet, e-portmonetka oraz niekwalifikowany podpis elektroniczny. Nie można na niej zapisywać biletów okresowych imiennych, danych powiązanych (np. ulg na bilety) i nie służy jako identyfikator użytkownika.

Mimo że karta spersonalizowana cieszy się większą popularnością, to z wersji na okaziciela również korzysta spora grupa użytkowników. Od początku działania systemu ŚKUP wydano ponad 16 tys. kart niesperso-

Zdjęcia: Materiały KZK GOP

nalizowanych. Najczęściej korzystają z nich osoby przyjezdne, jeżdżące komunikacją miejską okazjonalnie bądź kierowcy, którzy używają jej do płacenia za parkowanie.

Koszt wydania duplikatu karty nie uległ zmianie.

Źródło: KZK GOP

50 lat służby wagonu 308

W sobotę, 4 marca Klub Miłośników Transportu Miejskiego w Chorzowie Batorym zorganizował nietypowego „Abrahama”. Jubilatem był bowiem tramwaj typu 13N, który dokładnie 50 lat wcześniej rozpoczął swoją służbę.

Na przejażdżkę zabrał nas oczywiście wagon 13N #308, należący do Tramwajów Śląskich. Wagon ten miał na Śląsku swój debiut 21 września 2013 r. podczas Dnia Otwartego Zajezdni Stroszek w Bytomiu. Niedługo później, bo 16 listopada 2013 r. została zorganizowana impreza pn. "13x13", szerzej opisana w Silesia Tram News nr 10/31/2013. Wtedy wagon 13N po 28 latach przerwy powrócił do obsługi pasażerskiej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej i do dziś jest jedynym wagonem tego typu jeżdżącym w barwach Tramwajów Śląskich. Kilka słów o „Jubilacie”. 4 marca 1967 r. na stan MZK Warszawa przyjęty został wagon typu 13N o numerze #366. Pod tym numerem kursował liniowo w stolicy – najpierw dla MZK Warszawa, a od 1994 r. dla Tramwajów Warszawskich. W końcu, po wielu latach, we wrześniu 2013 r. powrócił na Śląsk otrzymując numer #308. Konstal 13N to tramwaj produkowany w latach 1959–1969 przez zakład Konstal w Chorzowie. 13N to pierwszy polski tramwaj szybkiej jazdy. Wyprodukowano 836 sztuk. 13N to jednokierunkowy wagon silnikowy wyposażony w trzy pary harmonijkowych drzwi. Warto tutaj podkreślić, że jest to wagon szybkiej jazdy, co wszyscy uczestnicy odczuli podczas imprezy. Niektórzy podczas podróży na bieżąco prędkościomierzami

w telefonie sprawdzali prędkość z jaką się poruszamy, a nasz 50-latek udowodnił, że jeszcze nie stracił wigoru.

Początek imprezy zaplanowano dokładnie na 10:57 na przystanku Chorzów Batory Zajezdnia. Gdy tylko ruszyliśmy, okazało się, że wszyscy zamiast na przystanku czekali przed samą zajezdnią. Frekwencja była duża, ale nie ma się czemu dziwić – nie codziennie ma się okazję odbyć taką podróż. Wystartowaliśmy planowo i skierowaliśmy się do pętli w Chebziu, zatrzymując się po drodze na deptaku w Świętochłowicach i na mijance w Lipinach. Z Chebzia pojechaliśmy do Zabrza na pętlę w Mikulczycach, a po drodze zrobiliśmy m.in. szybki fotostop z parowozem. Z Mikulczyc wróciliśmy do Chorzowa, gdzie wjechaliśmy prosto przed bramę Konstalu, czyli dzisiejszego Alstomu. Ten odcinek torów nie jest na co dzień używany, dlatego przed przejazdem trzeba je było przeczyścić nastawiaczem. I tak oto nasza „parówka” wróciła do domu. Dalej pojechaliśmy do Katowic, zrobiliśmy kółeczko na pl. Wolności i dalej do Mysłowic przed Dworzec PKP, robiąc po drodze wiele fotostopów, m.in. w tunelu w Szopienicach, gdzie na wjazd na jednotor czekała już liniowa 20. Z Mysłowic pojechaliśmy do Kazimierza Górniczego, zatrzymując

się po drodze na Niwce, gdzie tory kolejowe pod kątem prostym krzyżują się z torami tramwajowymi. Z Kazimierza Górniczego wróciliśmy do centrum Katowic. Impreza się zakończyła, gdy zjechaliśmy do zajezdni w Chorzowie Batorym. Wrażenia z całego dnia są niesamowite. To nie tylko moje odczucie – od innych uczestników można było usłyszeć, że nie spodziewali się tego, że „staruszek” potrafi jeszcze tak żwawo radzić sobie na torach!

Tekst i zdjęcia Aleksandra Dudek (red)

W sobotę 18 marca, w hali Ośrodka Sportowego Kolejarz w Katowicach odbył się I turniej halowej piłki nożnej o Puchar Prezesa Tramwajów Śląskich S.A. Do rywalizacji przystąpiło 6 drużyn, a zwyciężyli faworyci – reprezentacja PKM Gliwice.

Zespół z Gliwic jest faworytem większości branżowych turniejów piłki nożnej. – Mają dobrą drużynę, duże umiejętności i są ze sobą bardzo zgrani, bo stałym składem grają już od dawna – mówił przed rozpoczęciem turnieju jego pomysłodawca i organizator Rafał Imiołek, pytany o faworyta zmagania. Z miejsca jednak dodał: – Ale nasza drużyna, reprezentacja Tramwajów Śląskich, będzie chciała sprawić niespodziankę i wygrać ten turniej.

Do rywalizacji o Puchar Prezesa Tramwajów Śląskich S.A. stanęło 6 drużyn. Poza PKM Gliwice i Tramwajami Śląskimi, swoje reprezentacje wystawiły: PKM Katowice, PKM Sosnowiec, KZK GOP oraz Tyskie Linie Trolejbusowe. Turniej rozgrywany był systemem każdy z każdym, a losy triumfu w imprezie rozstrzygnęły się dopiero w ostatniej serii gier, co świadczy o wyrównanym poziomie zespołów. Dla zespołu Tramwajów Śląskich już pierwszy mecz był z gatunku tych „o wszystko”. Rywalem byli bowiem faworyzowani gliwiczanie, a zwycięstwo dawało dużą szansę wygrania całego turnieju. Mecz był bardzo emocjonujący – PKM Gliwice dwukrotnie wychodził na prowadzenie, ale za każdym razem tramwajarze doprowadzali do remisu, by w końcu zdobyć trzeciego gola i wygrać 3:2. W drugim meczu rywalem Tramwajów Śląskich był zespół KZK GOP, który szybko wyszedł na prowadzenie. Kolejne trzy trafienia zaliczyli jednak gospodarze, którzy w końcu stracili jeszcze gola, ale ostatecznie wygrali 3:2.

Kryzys przyszedł w meczu numer trzy. Rywalem Tramwajów Śląskich był PKM Sosnowiec, który bez straty gola wygrał dwa pierwsze mecze.

Reprezentacja Tramwajów Śląskich S.A.

Piłkarze rywalizowali o Puchar Prezesa

I choć tramwajarze strzelili w tym meczu dwa gole, to cały mecz wygrał PKM Sosnowiec 4:2.

W czwartej serii gier reprezentacja Tramwajów Śląskich musiała wygrać, by liczyć się w walce

o triumf w imprezie. Rywal – Tyskie Linie Trolejbusowe – we wcześniejszych meczach zbierał tylko punkt, ale gospodarzom wysoko zawieścił poprzeczkę. Spotkanie było bardzo zacięte, a zwycięstwo 3:2 Tramwajom Śląskim zapewnił gol zdobyty w ostatniej akcji meczu.

Przed ostatnią rundą szansę na wygranie turnieju miały trzy zespoły: PKM Gliwice, PKM Sosnowiec

i Tramwaje Śląskie. Niestety gospodarze, mimo wielu okazji strzeleckich, tylko zremisowali z PKM Katowice 1:1, co odebrało szansę na końcowe zwycięstwo. O triumfie miał zdecydować ostatni mecz turnieju, w którym starty się reprezentacje PKM-ów z Gliwic i Sosnowca. Mecz był bardzo wyrównany i niezwykle zacięty, ale to gliwiczanie byli skuteczniejsi – wygrali 2:0 i mogli cieszyć się ze zdobycia Pucharu Prezesa Tramwajów Śląskich S.A. Organizatorami turnieju byli: Tramwaje Śląskie S.A., TKKF Pantograf-69 i Związek Zawodowy Tramwajarzy.

(red)

Ostateczna kolejność drużyn w I turnieju halowej piłki nożnej o Puchar Prezesa Tramwajów Śląskich S.A.:

1. PKM Gliwice
2. Tramwaje Śląskie
3. PKM Sosnowiec
4. PKM Katowice
5. TLT Tychy
6. KZK GOP

Najlepszy strzelec:

Adrian Zygmunt PKM Gliwice

Najlepszy zawodnik:

Tomasz Ziętek Tramwaje Śląskie

Najlepszy bramkarz:

Sebastian Chojnecki PKM Sosnowiec

Zwycięcy turnieju - PKM Gliwice

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, będziemy wspólnie wędrować ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Będą to wyprawy niezwykle - odwiedzimy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznanne.

Gliwice – miasto trzech wyznań

Kształtująca się przez wieki wielokulturowość - zgodne współistnienie różnych narodów, kultur i religii - to cecha charakterystyczna naszego regionu. Ślady tej różnorodności można dostrzec na przykład w Gliwicach, gdzie do dziś obok siebie żyją katolicy, protestanci, a także niewielka grupa Żydów.

Dom Pamięci Żydów Górnośląskich

Największą grupę wyznaniową stanowią w Gliwicach katolicy rzymscy. Gliwice w 1992 roku, decyzją papieża św. Jana Pawła II, stały się siedzibą biskupa diecezji gliwickiej, która obecnie wchodzi w obręb archidiecezji katowickiej. Na terenie Gliwic jest obecnie 27 parafii, a kościół św. Piotra i Pawła jest parafią katedralną.

Podczas naszej wycieczki do Gliwic przyjrzymy się dwóm zróżnicowanym architektonicznie kościołom parafii św. Bartłomieja - staremu i nowemu - znajdującym się w dzielnicy Szobiszowice. Stara świątynia wzniesiona została ok. XV wieku z cegieł i kamieni, w stylu gotyckim. Uwagę zwraca kwadratowa wieża basztowa z krenelażem, ustawiona od strony zachodniej. Jak głosi legenda, kościół zbudowany został z inicjatywy Zakonu Ubogich

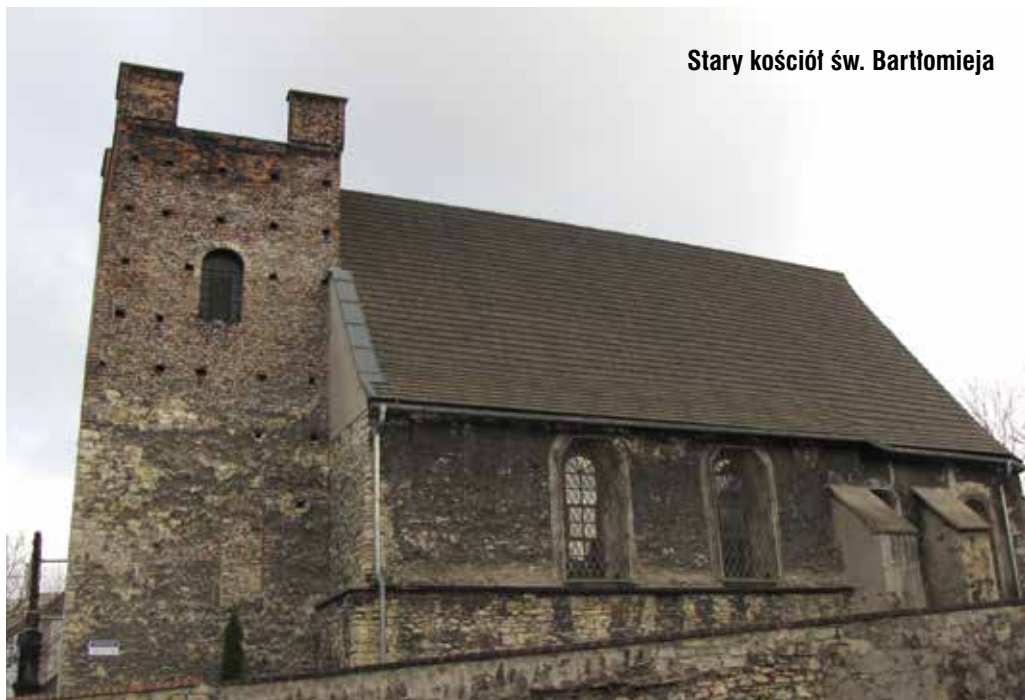
Rycerzy Chrystusa i Świątyni Salomona, czyli Templariuszy przybyłych na Śląsk z Moraw. Świadczyć ma o tym widniejący na zachowanej części polichromii krzyż maltański, który templariusze umieszczali m.in. na swoich płaszczach. Rewelacji tych nie potwierdzają jednak żadne dokumenty. Wnętrze świątyni jest jednonawowe.

W prostokątnym prezbiterium mieści się drewniany, barokowy ołtarz z obrazem Matki Bożej Częstochowskiej oraz figurami św. Piotra i Pawła. Po prawej stronie ustawiona jest barokowa ambona, natomiast w ołtarzu bocznym umieszczono obraz Matki Bożej Różańcowej z XIX w. Pod drewnianym chórem umiejscowiono kamienną chrzcielnicę. Gdzieś tam zachowały się jeszcze fragmenty starej polichromii.

Zupełnie inny klimat panuje w nowym kościele św. Bartłomieja, wzniesionym z tradycyjnej czerwonej cegły licówki w stylu neogotyckim, w latach 1907-1911. Autorem projektu świątyni był słynny gliwicki architekt, Ludwik Schneider. Warto wspomnieć, że na ówczesne czasy był to jeden z największych kościołów neogotyckich na Górnym Śląsku - może pomieścić jednorazowo ok. 6 tysięcy wiernych! Trójnawowa budowla została usadowiona na planie krzyża łacińskiego, posiada szeroki transept oraz zamknięte wielobocznie prezbiterium. Od strony zachodniej widoczna jest 82-metrowa wieża zegarowa z dzwonicą. Kościół ma bogate neogotyckie wyposażenie: ołtarz główny z obrazem św. Bartłomieja i ołtarze boczne z obrazami św. Józefa i Najświętszej Maryi Panny, a także ambonę z baldachimem. Na chórze stoją 60-głosowe organy wykonane przez firmę Paula Berschdorfa z Nysy.

Z Szobiszowic przenosimy się do śródmieścia, gdzie przy ul. Jagiellońskiej 19 znajduje się kościół parafii ewangelicko-augsburskiej pw. Zbawiciela. Świątynię wzniesioną według projektu Schroedera z Koźła, poświęcono we wrześniu 1902 roku. Jest to budowla stojąca na planie prostokąta, z wieżą usytuowaną od strony prezbiterium. Wnętrze jest jednonawowe, wyróżnia się charakterystycznymi emporami. W części ołtarzowej znajduje się płaskorzeźba, przedstawiająca scenę ukrzyżowania, wzorowana na podobnej z kościoła Chrystusa we Wrocławiu. Zabytkową wartość mają kościelne organy, wykonane w gliwickiej firmie Ernesta Kurzery, prawdopodobnie w 1902 roku. Warto wspomnieć, że początki parafii ewangelickiej w Gliwicach sięgają 1809 roku.

Stary kościół św. Bartłomieja

Nowy kościół św. Bartłomieja

W 1815 roku ewangelicy otrzymali na własność kościół św. Barbary (dzisiaj katolicki kościół garnizonowy), wybudowali dom opieki (w 1905 roku), żłobek, 3 przedszkola, dwie stacje diakonis oraz ośrodek wypoczynkowy w Sudetach. Od 1872 roku do parafii należą aż cztery szkoły. Trzeba dodać, że w XIX wieku pręźnie działały dwa Towarzystwa: Ewangelickie Towarzystwo Mężczyzn „Wartburg” oraz Towarzystwo Kobiet. W 1994 roku założono Ewangelickie Towarzystwo Edukacyjne, które obecnie prowadzi ewangelickie gimnazjum, liceum oraz szkołę podstawową im. Alberta Schweitzera. Parafia liczy obecnie 509 osób, a praca duszpasterska prowadzona jest również na terenie dzielnic Łabędy, Żerniki oraz Pyskowice. Parafia wchodzi w skład diecezji ka-

towickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, którego biskupem jest ks. Marian Niemiec.

Kolejnym etapem naszego spaceru po Gliwicach jest dawny Dom Przedpogrzebowy gliwickiej Gminy Żydowskiej, który mieści się przy ul. ks. Józefa Poniatowskiego 14. Od 2016 roku działa tutaj Dom Pamięci Żydów Górnośląskich. Misją Domu Pamięci działającego w ramach oddziału Muzeum w Gliwicach jest badanie i upamiętnianie dziejów Żydów z terenu Górnego Śląska. A jest to zadanie bardzo ważne, wzięwszy pod uwagę fakt, że w nowym warszawskim Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin” nie ma żadnych informacji na temat Żydów z naszego regionu, których zakwalifikowano jako obywateli niemieckich. Podobna sytuacja występuje w berlińskim Muzeum Żydowskim – tam również nie znajdziemy żadnych informacji na temat Żydów z Górnego Śląska, których uznano za... obywateli polskich.

Zabytkowy budynek Domu Przedpogrzebowego „Bet Tahara” wzniesiony został w latach 1902-1903, wg projektu austriackiego architekta Maxa Fleischera, w stylu neogotyckim, z czerwonej cegły licówki. Do II wojny światowej budynek spełniał swoje pierwotne przeznaczenie. W czasie wojny był magazynem wojskowym, a po niej przez jakiś czas korzystala z niego gliwicka Gmina Żydowska. Z czasem obiekt opustoszał i popadał w coraz większą ruinę. Widać było na nim ślady spalenia z 1938 roku. W 2003 roku budynek wpisany został do rejestrów zabytków, a w 2007 roku przekazany miastu Gliwice przez Gminę Żydowską. Obiekt składał się pierwotnie z kilku części: reprezentacyjnej centralnej sali modlitewnej z wyjściem bezpośrednio na cmentarz, kostnicy oraz mieszkania służbowego stróża. Orestaurowany Dom Pamięci Żydów Górnośląskich składa się z recepcji, sali głównej z odtworzoną polichromią i witrażami, sal ekspozycyjnych, a także sali edukacyjnej. Obecnie można obejrzeć interesującą wystawę poświęconą słynnemu kremowi „NIVEA”, którego receptura wynaleziona została w 1911 roku przez Oscara Troplowitza.

Przedwojenna Gmina Żydowska, mieszcząca się od 1861 roku przy placu Wilhelma (dziś pl. Inwalidów Wojennych), liczyła ok. 1300 osób. Większość z nich została wywieziona do hitlerowskiego obozu zagłady Auschwitz-Birkenau. Wtedy też cała Gmina Żydowska spłonęła...

Ołtarz w nowym kościele św. Bartłomieja

W Domu Pamięci Żydów Górnośląskich dzieje się wiele ciekawego. Organizowane są m.in. koncerty, wykłady, promocje książek, a także spotkania dzieci w Bajtel Klubie. Warto również zajrzeć na drugi, stary cmentarz żydowski, mieszczący się przy ul. Na Piasku. Nekropolia założona została już w 1815 roku. Do dnia dzisiejszego, mimo kilkudziesięcioletniego okresu rozkradania i niszczenia macew, przetrwało na cmentarzu ok. 500 nagrobków. Przy głównym wejściu zobaczyć możemy ruiny dawnego domu przedpogrzebowego. Cmentarz zamknięty został w 1953 roku, a ostatni pochówek zorganizowano na nim w 1937 roku.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

Ewangelicki kościół pw. Zbawiciela

Ołtarz w kościele pw. Zbawiciela

Transport publiczny z krakowskiej perspektywy

Zdjęcie: MPK SA w Krakowie

Rozmowa z dr Rafałem Świerczyńskim, Prezesem Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego SA w Krakowie

- Organizacja komunikacji miejskiej w Krakowie ma swoją specyfikę. Na czym ona polega? Z jakim regionem w Polsce czy w Europie można porównać funkcjonowanie transportu publicznego w Krakowie i okolicach?

- Trudno mi porównywać organizację komunikacji miejskiej w Krakowie do innych rejonów Polski, bo każda aglomeracja jest inna i ma swoje uwarunkowania dotyczące funkcjonowania komunikacji miejskiej. W Krakowie funkcje organizatora transportu zbiorowego są oddzielone od przewoźnika. W naszej aglomeracji za organizację odpowiada Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu, z którym MPK SA jako przewoźnik ma podpisaną umowę na świadczenie usługi przewozowej nie tylko w Krakowie, ale także w 15 gminach sąsiadujących z naszym miastem.

- W jaki sposób rozwijał się transport publiczny w Krakowie w ostatnim ćwierćwieczu? Jakie najważniejsze zmiany zaszły w tej dziedzinie, jaki jest obecnie zakres działalności MPK SA i jakie są główne kierunki rozwoju transportu publicznego w Krakowie?

- MPK SA w Krakowie jako przewoźnik odpowiada za świadczenie usługi przewozowej, a więc stan taboru, bezpieczny i komfortowy transport oraz dystrybucję biletów. Zmiany w komunikacji miejskiej w ostatnich 25 latach najlepiej oddaje obecny stan taboru, którym podróżują mieszkańcy Krakowa. Wszystkie nasze autobusy to pojazdy niskopodłogowe.

Wszystkie nasze autobusy to pojazdy niskopodłogowe. W 2017 roku do Krakowa trafi 97 nowych autobusów. Kraków jest też miastem, który systematycznie odnawia tabor tramwajowy. To u nas kursują najdłuższe w Polsce, ponad 43 metrowe tramwaje. Naszym celem jest wycofanie z ruchu wszystkich wysokopodłogowych wagonów. Już wkrótce dzięki nowym zamówieniom liczba tramwajów z niską podłogą w Krakowie wyniesie niemal 70 proc. całego taboru. – mówi dr Rafał Świerczyński.

we. W 2017 roku do Krakowa trafi 97 nowych autobusów. Dzięki temu tabor autobusowy MPK SA stanie się jeszcze bardziej przyjazny dla środowiska. Już obecnie 324 autobusy spośród 554, które posiada MPK, to pojazdy wyposażone w silniki spełniające co najmniej normę Euro 5, w tym są także autobusy hybrydowe i elektryczne. Po dostawach nowych autobusów w 2017 roku ta liczba zwiększy się do ponad 400 co stanowi ok. 80 proc. całego taboru autobusowego. Cały czas zwiększa się także liczba niskopodłogowych tramwajów. W 2016 roku został ogłoszony przetarg na dostawę 50 nowych, ponad 30-metrowych tramwajów. W pierwszym etapie zostały zaplanowane dostawy 35 wagonów. Pasażerowie mogą też łatwo kupić bilety. Na krakowskich ulicach jest dla nich dostępnych prawie 140 automatów Krakowskiej Karty Miejskiej, w których można kupić każdy rodzaj biletu. Automaty znajdują się także we wszystkich tramwajach i w zdecydowanej większości autobusów. W wielu z nich za bilet można zapłacić nie tylko monetami, ale także kartą.

- Co świadczy o rozwoju komunikacji publicznej w Krakowie? Proszę o podanie najistotniejszych osiągnięć przedsiębiorstwa, które można by nazwać krokami milowymi w rozwoju transportu publicznego w Krakowie i okolicach.

- Myślę, że warto tu przypomnieć, że Kraków jako pierwsze miasto w Polsce uruchomił regularną linię obsługiwaną autobusami elektrycznymi.

W swój pierwszy kurs autobusy elektryczne wyruszyły z placu przy Barbakanie przed trzema laty, 29 kwietnia 2014 roku. Obecnie MPK SA posiada 6 autobusów elektrycznych, a dodatkowo dzierżawi jeszcze jeden z autobusów firmy L-Bus. W sumie pasażerów wozi więc obecnie 7 autobusów elektrycznych, a wkrótce, bo w połowie roku, pojawi się kolejnych 20 pojazdów z takim napędem. Nasza decyzja o zakupie autobusów elektrycznych wynika przede wszystkim z troski o środowisko i czyste powietrze. Wyposażone w elektryczny napęd pojazdy zapewniają wysoki komfort przejazdu i nie wytwarzają zanieczyszczeń, a to jest dla Krakowa bardzo ważne ze względu na przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza w okresie zimowym. Kraków jest też miastem, który systematycznie odnawia tabor tramwajowy. To u nas kursują najdłuższe w Polsce, prawie 43 metrowe tramwaje. Naszym celem jest wycofanie z ruchu wszystkich wysokopodłogowych wagonów. Już wkrótce dzięki nowym zamówieniom liczba tramwajów z niską podłogą w Krakowie wyniesie niemal 70 proc. całego taboru. 17 lat temu nie posiadaliśmy ani jednego niskopodłogowego wagonu.

- Jakie działania spowodowały wzrost liczby pasażerów korzystających z usług MPK?

- Od kilku lat w Krakowie systematycznie zwiększa się częstotliwość i liczba kursów komunikacji miejskiej. Mamy trzy linie tramwajowe, które w godzinach szczytu kursują z częstotliwością co 5 minut. Mieszkańców zachęcamy do korzystania z naszej oferty kupując nowoczesne i komfortowe autobusy i tramwaje. Staramy się także docierać do najmłodszych. Dla uczniów z krakowskich szkół podstawowych prowadzone są zajęcia i warsztaty w ramach Akademii Młodego Krakowianina, podczas których mogą poznać specyfikę działalności krakowskiego przewoźnika. Projekt ma na celu edukowanie dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie ekologii, bezpieczeństwa, a także w tematyce związanej z funkcjonowaniem miasta jako nowoczesnej metropolii. Dzięki temu staramy się kształtować wśród najmłodszych postawy prospołeczne i proekologiczne.

- Co jest obecnie największym problemem w funkcjonowaniu komunikacji publicznej w Krakowie i sąsiednich gminach? Jakie są największe wyzwania na najbliższe lata?

- Podobnie jak w innych dużych polskich miastach także u nas sporo utrudnień w funkcjonowaniu

Nowoczesna myjnia w Stacji Obsługi Tramwajów Nowa Huta

komunikacji miejskiej, przede wszystkim autobusowej, to efekt korków i bardzo dużej liczby samochodów poruszających się po krakowskich ulicach. W przypadku komunikacji tramwajowej problem jest znacznie mniejszy, ponieważ zdecydowana większość linii tramwajowych jest wydzielona. Jednak tam, gdzie samochody poruszają się po torowisku dochodzi do blokowania tramwajów, na czym cierpią pasażerowie. Władze miasta próbują rozwiązać te problemy wyznaczając kolejne buspasy dla autobusów oraz montując separatory oddzielające ruch tramwajowy od samochodowego. Jednocześnie władze Krakowa mają już przygotowany plan zmniejszenia liczby samochodów wjeżdżających do ścisłego centrum miasta. Wiemy, że pasażerowie oczekują przede wszystkim sprawnego i punktualnego transportu. Zapewnienie im takiej usługi to na pewno jedno z najważniejszych zadań.

- Są środowiska, które podają w wątpliwość sens inwestowania w komunikację tramwajową. Jakie argumenty przemawiają za inwestycjami tramwajowymi, realizowanymi w Krakowie?

- Mieszkańcy Krakowa nie mają takich wątpliwości i domagają się budowy kolejnych połączeń tramwajowych. Wkrótce rozpocznie się budowa nowoczesnego torowiska z Krowodrzy Górki do

Górki Narodowej, które w kolejnych latach zostanie przedłużone do Bronowic Wielkich. A na realizację czeka jeszcze kilka innych zaplanowanych linii tramwajowych. W przeszłości budowa linii tramwajowych w Krakowie zdecydowanie usprawniała mieszkańcom transport. Tak było np. w przypadku Małego Płaszowa czy Ruczaju, dużych krakowskich osiedli. Zanim mieszkańcy tych rejonów zaczęli korzystać z tramwajów dojazd do centrum miasta wiązał się dla nich z dużymi problemami i trwał znacznie dłużej niż obecnie. W tej chwili np. z Ruczaju do ścisłego centrum miasta można dojechać dwoma liniami tramwajowymi kursującymi w godzinach szczytu co 5 minut.

- Jakie są plany inwestycyjne MPK SA na kolejne lata?

- W naszych planach jest zakup kolejnych nowoczesnych autobusów i tramwajów. Na lata 2019-2020 zaplanowaliśmy dostawy 35 nowoczesnych tramwajów o długości ponad 30 metrów. Mamy także zamiar kontynuować wymianę taboru autobusowego, tak aby był w 100 proc. ekologiczny. MPK SA z władzami miasta Krakowa zadeklarowało także udział w rządowym projekcie e-Bus, który zakłada dofinansowywanie zakupu miejskich autobusów elektrycznych. 20 lutego 2017 roku w Warszawie, w siedzibie Ministerstwa Rozwoju, podpisano List Intencyjny w sprawie współpracy w zakresie rozwoju elektromobilności. W ramach rządowego programu e-Bus krakowski przewoźnik planuje zakup 100 autobusów elektrycznych. Ponieważ liczba autobusów elektrycznych w Krakowie systematycznie się zwiększa planujemy budowę kolejnych stacji ładowania tych pojazdów za pomocą pantografu w pięciu lokalizacjach na terenie miasta. Wszystkie powinny być gotowe pod koniec 2017 roku. Kontynuujemy także modernizację Stacji Obsługi Tramwajów w Nowej Hucie. Na początku 2017 roku zakończyła się tam budowa nowoczesnej myjni, a wkrótce zostanie tam oddana tokarka podtorowa i dodatkowe tory.

Elektryczny autobus wyjeżdżający na linię nr 154

Śląska Wielkanoc

W kwietniu w Muzeum Górnośląskim będzie można oglądać najpiękniejsze pisanki, zgłoszone w 28. edycji konkursu Górnośląskie kroszonki 2017. Na wystawie zaprezentowanych zostanie ponad 250 fantazyjnych jaj, zdobionych różnymi technikami.

Jaja dekorowano już w starożytności. Widziano w nich symbole odradzającego się życia oraz płodności i wierzono, że zapewniają trwanie świata. Farbowane łupinami cebuli zabezpieczały przed złymi mocami, a barwione młodym żytem przynosiły szczęście. Dziś, gdy pogańskie wierzenia i ludowe prawidła straciły na znaczeniu, malowane jajka są ozdobą wiosennego stołu, a dla chrześcijan – znakiem Zmartwychwstania.

Pisanki w poszczególnych regionach otrzymały odmienne nazwy (wydmuszki, kraszanki, a na Śląsku kroszonki), utrwaliły się też różne tradycje ich zdobienia. Najstarszą na Słowiańszczyźnie jest technika batikowa, polegająca na nanoszeniu na jajko wzoru za pomocą gorącego

wosku. Na Śląsku największą popularnością cieszy się zaś technika rytownicza – zabarwione jajko zdobi się, wydrapując na nim dekoracje. Pisanki okleja się rdzeniem sitowia, płatkami bzu, słomką bądź trawi kwasem.

W tegorocznym konkursie, kierowanym do mieszkańców województwa śląskiego, wzięło udział 58 uczestników. Piętnastu z nich to debiutanci. Najmłodszy kroszonkarz ma 20 lat, najstarszy – 84. Zgłoszone na konkurs prace zostały ocenione wg technik wykonania. Co ciekawe, to nie tradycyjne techniki okazały się najpopularniejsze. W tym roku przeważająca liczba pisanek udekorowana została w sposób nowatorski. O ich różnorodności można przekonać się, oglądając ekspozycje.

Zwiedzających wystawę Górnośląskie kroszonki 2017 zainteresuje nie tylko precyzja wykonania filigranowych pisanek, wielość ornamentów, kolorów, estetyka prac, ale również pomysłowość autorów, którzy – nie da się ukryć – idą z duchem czasu. Na jajkach zobaczyć można nie tylko motywy kwiatowe czy geometryczne, ale również gwiazdozbiory, zwierzęta czy... polską reprezentację skoczków narciarskich!

Wernisaż w siedzibie Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu zaplanowany jest na 1 kwietnia br. o godz. 16.00. Wystawa będzie czynna przez cały miesiąc. 2 kwietnia o godz. 16.00 rozpocznie się oprowadzanie kuratorskie, 8 kwietnia o godz. 12.30 odbędą się warsztaty dla dzieci Filcanki, niedzienne pisanki. 11 kwietnia o godz. 17.00 odbędzie się spotkanie Wielkanoc wczoraj i dziś.

Na zdjęciach: górnośląskie kroszonki, fot. Witalis Szoltys

Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny” w Chorzowie (na terenie Parku Śląskiego) zaprasza na tradycyjną imprezę plenerową „Wielkanoc na Śląsku”, która odbędzie się tym razem 2 kwietnia.

W programie całodniowego wydarzenia prezentacja zwyczajów wiosennych i wielkanocnych, warsztaty wykonywania palm wielkanocnych, zdobienia jajek metodą batiku, wykonywania ozdób, konkurs na najpiękniejszą marzankę, a także prelekcje związane z tradycją Wielkiego Tygodnia i Świąt Wielkanocnych. Dla najmłodszych „szukanie zajączka”. Zaplanowano również Kuchnię świąteczną.

Szczegóły na www.muzeumgpe-chorzow.pl

Tramwaje Śląskie S.A. przedstawiają ofertę najmu wolnej powierzchni biurowej na terenie zajezdni tramwajowej w Katowicach Zawodziu

Opis:

Typ oferty: biura do wynajęcia,

Rodzaj oferty: wynajem,

Metraż całkowity: 135,1 m²:

- Pomieszczenie I (pok. nr 2) – 25,90 m²,
- Pomieszczenie II (pok. nr 4) – 12,30 m²,
- Pomieszczenie III (pok. nr 5) – 15,30 m²,
- Pomieszczenie IV (pok. nr 6) – 14,00 m²,
- Pomieszczenie V (pok. nr 7) – 27,80 m²,
- Pomieszczenie VI (pok. nr 8) – 26,10 m²,
- Pomieszczenie VII (pok. nr 9) – 13,70 m²,

Czynsz: do uzgodnienia,

Dostępność: natychmiast,

Parter budynku jednopiętrowego,

Parking dostępny na terenie zajezdni tramwajowej w Katowicach.

Lokalizacja:

Budynek biurowy zajezdni tramwajowej w Katowicach przy ulicy 1 Maja 152.

Otoczenie:

1. Przystanek tramwajowo-autobusowy „Zawodzie Zajezdnia” w Katowicach,
2. 200 m – skrzyżowanie ulic: 1 Maja – Krakowska – Obrońców Westerplatte – Bagienna (DK 79, DTS) w Katowicach,

3. 300 m – centrum przesiadkowe tramwajowo-autobusowe „Zawodzie

Pętla” w Katowicach,

4. 400 m – skrzyżowanie ulic: 1 Maja – Łączna – Bagienna (DK 79, DTS) w Katowicach,

5. 3,5 km – ścisłe centrum Katowic (Rynek, Teatr Śląski, UM Katowice).

Opis oferty:

Biurowiec jest położony na terenie zajezdni tramwajowej w Katowicach, która posiada własne miejsca parkingowe. Teren zajezdni jest chroniony całodobowo przez zewnętrzną firmę ochroniarską. Budynek jest dostępny całodobowo i posiada własny system monitoringu. Istnieje również możliwość wynajęcia Sali Konferencyjnej na 10 lub 60 osób.

W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się zjazd na DK nr 79 (DTS) oraz pętla tramwajowo-autobusowa usprawniająca dojazd do m. in. Jaworzna, Sosnowca, Będzina, Chorzowa, Mysłowic, Gliwic, Cieszyna i Łodzi.

Informacje kontaktowe:

Damian Kulik

– Kierownik Działu Techniczno-Administracyjnego:

Telefon: (032) 255-25-36,

Adres e-mail: d.kulik@tram-silesia.pl; r2@tram-silesia.pl;

Adres: 1 Maja 152, 40-237 Katowice.

1% - tak niewiele, a tak wiele

Wiele jest organizacji pożytku publicznego, których działalność wesprzeć można poprzez przekazanie im 1% własnego podatku przy składaniu rocznego zeznania podatkowego PIT. Z roku na rok rośnie świadomość Polaków co do znaczenia tych (nawet najmniejszych) sum. Podatnicy coraz chętniej korzystają z tej możliwości. Z pewnością dobrym pomysłem jest rozważenie wsparcia dla organizacji działających gdzieś w pobliżu – zostawienie swojego 1% podatku w rodzinnym mieście lub na terenie województwa...

W tym roku (podobnie jak w latach poprzednich) wypełnienie wniosku o przekazanie 1% podatku na rzecz OPP jest bardzo proste. Trzeba tylko umieścić w formularzu PIT numer Krajowego Rejestru Sądowego wybranej organizacji pozarządowej oraz kwotę, jaką na jej rzecz chcemy przekazać. I tu ważna uwaga: kwota ta nie może przekroczyć 1% podatku należnego wynikającego z zeznania. Pamiętajmy także, że w naszym formularzu PIT, w stosownej rubryce, możemy wpisać zalecenia dla OPP – na jaki konkretny cel powinien trafić 1% naszego podatkowego odpisu (np. na wsparcie wybranego programu lub leczenie konkretnego pacjenta). Informacje te muszą być przekazane OPP jako wskazania celów i propozycje rozdysponowania przekazanych kwot.

Pierwszym krokiem do przekazania darowizny na rzecz wybranej OPP jest umieszczenie takiej informacji w swoim zeznaniu podatkowym. Pamiętajmy też, żeby przed przekazaniem pieniędzy upewnić się, czy wybrana przez nas organizacja posiada wymagany przez fiskusa status OPP.

Wypełniony formularz PIT możemy złożyć osobiście, przesać do właściwego urzędu skarbowego pocztą lub drogą elektroniczną (www.e-deklaracje.gov.pl). Wniosek o przekazanie 1% podatku zostanie zrealizowany tylko wówczas, gdy podatnik zapłaci w pełnej wysokości swój należny podatek.

Źródło: www.ngo.slaskie.pl

